

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO OBOWIĄZUJĄCE W KLASIE III PO GIMNAZJUM W LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM NR III im. J. SŁOWACKIEGO W OTWOCKU NA POZIOMIE PODSTAWOWYM

Cele kształcenia - wymagania ogólne

Podstawa programowa do języka polskiego zawiera trzy zasadnicze wymagania ogólne:

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Uczeń rozumie teksty o skomplikowanej budowie; dostrzega sensy zawarte w strukturze głębokiej tekstu; rozpoznaje funkcje tekstu i środki językowe służące ich realizacji; ma świadomość kryteriów poprawności językowej.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Uczeń stosuje w analizie podstawowe pojęcia z zakresu poetyki; w interpretacji tekstu wykorzystuje wiedzę o kontekstach, w jakich może być on odczytywany, poznaje niezbędne dla lektury fakty z historii literatury i innych dziedzin humanistyki; odczytuje rozmaite sensy dzieła; dokonuje interpretacji porównawczej.

3. Tworzenie wypowiedzi.

Uczeń buduje wypowiedzi o wyższym stopniu złożoności; stosuje w nich podstawowe zasady logiki i retoryki; ma świadomość własnej kompetencji językowej.

I Zakładane osiągnięcia ucznia - zakres podstawowy

NIEDOSTATECZNY – nie spełnia kryteriów na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ

DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY – to, co na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ, a ponadto:	DOBRY – to, co na ocenę DOSTATECZNĄ, a ponadto:	BARDZO DOBRY – to, co na ocenę DOBRĄ, a ponadto:	CELUJĄCY – to, co na ocenę BARDZO DOBRĄ, a ponadto:
1. <u>Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.</u>				
a) Czytanie i słuchanie. Uczeń:				
- odczytuje sens całego tekstu oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; - rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych (artykuł, felieton, reportaż), politycznych (przemówienie) i popularnonaukowych; - rozpoznaje typ nadawcy i adresata tekstu; - wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu,	- odczytuje w tekście znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych, zdań, grup zdań uporządkowanych w akapicie - odróżnia znaczenie realne i etymologiczne - wśród tekstów prasowych rozróżnia wiadomość i komentarz - rozpoznaje zastosowane w tekście środki językowe i ich funkcje w tekście; - dokonuje logicznego streszczenia tekstu	- potrafi objaśnić sens tekstu i fragmentów oraz funkcję na tle całości - wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym - rozpoznaje manipulację językową w tekstach reklamowych, w języku polityków i dziennikarzy	- odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte; - rozróżnia w dialogu odpowiedzi właściwe i unikowe; - rozpoznaje w wypowiedzi ironię, objaśnia jej mechanizm i funkcję; - rozpoznaje pytania podchwytliwe i sugerujące odpowiedź;	- uczeń rozpoznaje i wyjaśnia mechanizmy gier językowych
b) Samokształcenie i docieranie do informacji.				

Uczeń:				
- szuka literatury przydatnej do opracowania różnych zagadnień;	- selekcjonuje ją według wskazanych kryteriów - korzysta ze słowników i leksykonów, w tym słowników etymologicznych i symboli;	- w zasobach bibliotecznych korzysta zarówno z tradycyjnego księgozbioru, jak i z zapisów multimedialnych i elektronicznych, w tym Internetu);	- sporządza opis bibliograficzny książki, artykułu, zapisów elektronicznych, bibliografię wybranego tematu	- tworzy przedmiotowe bazy danych zawierające informacje zdobywane w toku nauki;
c) Świadomość językowa. Uczeń:				
- charakteryzuje sytuację komunikacyjną publiczną i prywatną - wyjaśnia, na czym polega zjawisko stylizacji na język potoczny - rozpoznaje w czytanych tekstach oraz wypowiedziach mówionych stylizację - analizuje znaczenie słów; - zna pojęcie znaku i systemu znaków; - zna pojęcie aktu komunikacji językowej i wskazuje jego składowe - rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu : informatywną, ekspresywną, impresywną - wyjaśnia, czym jest błąd językowy	- omawia funkcję kolokwializacji - określa podstawowe typy błędów językowych - definiuje (w razie potrzeby z pomocą słowników) znaczenie słów - uzasadnia, że język jest systemem znaków; - wskazuje w czytanych tekstach i analizuje przykłady odmian terytorialnych, środowiskowych i zawodowych polszczyzny - rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu : poetycką, metajęzykową - rozróżnia i omawia stylizacje: archaizację, dialektyzację, kolokwializację	- omawia składnię oraz leksykę języka potocznego - porównuje sytuację i zachowania komunikacyjne nadawcy i odbiorcy w rzeczywistości (komunikacji ustnej) i w Internecie - charakteryzuje specyfikę sytuacji komunikacyjnych w Internecie, omawiając w sposób pełny cechy aktu komunikacji - poprawia i ocenia różne typy błędów językowych - uzasadnia, że wulgaryzmy i wyrazy obraźliwe naruszają etykę, jak i estetykę słowa - wskazuje różne sposoby bogacenia języka we współczesnej polszczyźnie i podaje ich przykłady:	- analizuje wybrane teksty internetowe, wskazując w nich specyficzne cechy języka i zapisu i określając ich konsekwencje - ocenia wulgaryzmy - wskazuje sytuacje świadczące o tym, że reklamy często naruszają etykę słowa - wskazuje środki retoryczne w tekstach wygłaszanych - uzasadnia, że język nie tylko opisuje rzeczywistość, lecz także ją ocenia - podaje przykłady językowych zachowań etycznych i nieetycznych, kiedy reklamy często naruszają etykę słowa - podaje przykłady słownictwa wartościującego	- odnajduje szablony językowe w tekstach - przygotowuje na podstawie samodzielnie znalezionej i przeanalizowanego materiału językowego referat (prezentację) „Cechy języka polskiego w Internecie” – wygłasza go w klasie, ilustrując przykładami

<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje różne typy błędów językowych; - poprawia wskazane błędy w tekście własnym i cudzym - wymienia formy komunikacji internetowej - wyjaśnia, czym jest netykieta, podając jej główne zasady - na wybranych przykładach omawia cechy stylu potocznego - rozpoznaje teksty w stylu potocznym - podaje przykłady słownictwa wartościującego - w czytanych i słuchanych tekstach odnajduje neologizmy, które przeniknęły do polszczyzny w ostatnich latach - rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne - dostrzega w tekstach funkcję perswazyjną - odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego, oficjalne od swobodnego. - wskazuje manipulację w tekście 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady językowych zachowań etycznych i nieetycznych; - dostrzega w tekście wyrażanie wartości i określa, jakimi środkami językowymi są one sygnalizowane - wskazuje różne sposoby bogacenia języka we współczesnej polszczyźnie i podaje ich przykłady: neologizmy słowotwórcze, neosemantyzmy, nowe związki frazeologiczne, zapożyczenia leksykalne, - omawia funkcję perswazyjną - określa funkcje stylizacji; - wyjaśnia, na czym polega wskazany błąd językowy w tekście własnym lub cudzym; określa jego źródło - definiuje manipulację językową - dostrzega różnicę między perswazją a manipulacją - wie, czym jest estetyka wypowiedzi - wyjaśnia, jak można rozumieć termin „system językowy” 	<p>zapożyczenia wewnętrzne i zewnętrzne</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy teksty realizujące różne funkcje językowe - wyjaśnia, czym jest etyka słowa i jakie są jej uwarunkowania - podaje przykłady wypowiedzi publicznych (ustnych lub napisanych), w których doszło do naruszenia etyki słowa – uzasadnia, dlaczego - określa źródła i przyczyny napływu neologizmów; wskazuje obszary tematyczne, których one głównie dotyczą - wymienia i charakteryzuje tendencje rozwojowe w języku i ich realizację w najnowszej polszczyźnie - wyjaśnia pojęcia kultury języka: uzus i norma - podaje przykłady argumentów manipulacyjnych - znajduje cechy nowomowy w tekstach - omawia funkcje nowomowy - omawia zjawisko manipulacji na wybranych 	<ul style="list-style-type: none"> - charakteryzuje funkcje tekstu: stanowiącą oraz magiczną - rozpoznaje i nazywa funkcje tekstu: estetyczną, metajęzykową, magiczną i stanowiącą, wskazuje cechy każdej z nich - dba o estetykę własnych wypowiedzi pisemnych i ustnych - omawia różne funkcje nowomowy 	
--	--	--	---	--

-wskazuje perswazję w tekście - wskazuje potoczmy		przykładach - rozumie pojęcie poprawności i stosowności wypowiedzi		
<u>2. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.</u>				
a) Wstępne rozpoznanie. Uczeń:				
- określa problematykę utworu;	- prezentuje własne przeżycia wynikające z kontaktu z dziełem sztuki;	- rozpoznaje konwencję literacką	- porównuje konwencje	
b) Analiza. Uczeń:				
- wskazuje zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego - dostrzega w czytanych utworach cechy charakterystyczne dla określonej epoki - rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera (narracja, fabuła, sytuacja liryczna, akcja);	- omawia zastosowane w utworze środki wyrazu artystycznego i ich funkcje oraz inne wyznaczniki poetyki danego utworu (z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii) i określa ich funkcje; - porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega cechy wspólne i różne.	- wskazuje środki wyrazu artystycznego i ich funkcje: oksymorony, synekdochy, hiperbole, elipsy, paralelizmy) - analizując teksty dawne, dostrzega różnice językowe (fonetyczne, leksykalne) wynikające ze zmian historycznych;	- wskazuje inne wyznaczniki poetyki danego utworu z zakresu podstaw wersyfikacji, kompozycji, genologii i określa ich funkcje;	- zna wyznaczniki poetyki na przestrzeni historii literatury i ich łacińskie odpowiedniki

c) Interpretacja. Uczeń:				
- wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu -	- wykorzystuje w Interpretacji słowa kluczowe, wyznaczniki kompozycji;	wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty literackie, kulturowe, filozoficzne, religijne; - odczytuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.	- porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich; - analizuje treści alegoryczne i symboliczne utworu.	
d) Wartości i wartościowanie. Uczeń:				
- dostrzega obecne w utworach literackich oraz innych tekstach kultury wartości narodowe i uniwersalne;	- dostrzega związek języka z wartościami	- rozumie, że język podlega wartościowaniu, jest narzędziem wartościowania, a także źródłem poznania wartości	- dostrzega w świecie konflikty wartości (np. równości i wolności, sprawiedliwości i miłosierdzia) oraz rozumie źródła tych konfliktów.	- analizuje rozwój wartości na przestrzeni wieków
3. <u>Tworzenie wypowiedzi.</u>				
a) Mówienie i pisanie. Uczeń:				
- tworzy dłuższy tekst pisany lub mówiony (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub fragmentu) zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji,	- opracowuje redakcyjnie własny tekst - dokonuje uzupełnień, przekształceń, skrótów, - - - eliminuje przypadkową niejednoznaczność wypowiedzi, - sporządza przypisy;	- wykonuje różne działania na tekście cudzym - streszcza, parafrazuje, sporządza konspekt, cytuje - przygotowuje wypowiedź - wybiera formę gatunkową i odpowiedni układ kompozycyjny,	- stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, - zdaje sobie sprawę z ich wartości i funkcji, - wystrzega się nieuczciwych zabiegów erystycznych; - stawia tezę lub hipotezę, - dobiera argumenty,	- publicznie wygłasza przygotowaną przez siebie wypowiedź, dbając o dźwiękową wyrazistość przekazu, w tym także tempo mowy i donośność głosu;

przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej;	- tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki	- analizuje temat, - wybiera formę kompozycyjną, - sporządza plan wypowiedzi, - dobiera właściwe słownictwo;	porządkuje je, hierarchizuje, - dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, - podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, - przeprowadza prawidłowe wnioskowanie;	
b) Świadomość językowa. Uczeń:				
- posługuje się podstawowym słownictwem	- posługuje się słownictwem różnorodnym	- operuje słownictwem z określonych kręgów tematycznych	- operuje słownictwem rozwiniętym i koncentrującym się wokół tematów: Polska, Europa, świat – współczesność i przeszłość; kultura, cywilizacja, polityka).	

II. Kryteria oceny osiągnięć ucznia – wiadomości i umiejętności odpowiadające kolejnym ocenom

NIEDOSTATECZNY – nie spełnia kryteriów na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ

KRYTERIA OGÓLNE:				
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY – to, co na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ, a ponadto:	DOBRY – to, co na ocenę DOSTATECZNA, a ponadto:	BARDZO DOBRY – to, co na ocenę DOBRĄ, a ponadto:	CELUJĄCY– to, co na ocenę BARDZO DOBRĄ, a ponadto:
<ul style="list-style-type: none"> • ma niepełną wiedzę i podstawowe umiejętności określone w podstawie programowej • zna i poprawnie stosuje podstawowe pojęcia z zakresu nauki o języku, historii i teorii literatury • zna treść omawianych tekstów kultury, streszcza utwory fabularne, charakteryzuje bohaterów • określa tematykę i problematykę omawianego utworu • umie zaprezentować podstawowe wiadomości o 	<ul style="list-style-type: none"> • zna podstawowe zasady poprawności językowej • rozróżnia odmiany stylowe polszczyzny oraz rodzaje stylizacji • zna podstawowe funkcje tekstów językowych • rozróżnia językowe środki perswazji i manipulacji) • podejmuje próby analizy i interpretacji tekstu, wskazuje główne wątki w utworze • odczytuje sens utworu, uwzględniając kompozycję i słowa – klucze • dostrzega związki między literaturą a innymi dziełami sztuki • zna style w sztuce i rozpoznaje ich cechy • umieszcza interpretowany tekst w 	<ul style="list-style-type: none"> • ma podstawową wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w sytuacjach typowych • dobrze zna treść i problematykę omawianych lektur i innych tekstów kultury • zna i respektuje zasady poprawności i normy językowej • rozpoznaje środki stylistyczne, określa ich funkcje w utworze oraz stosuje je w sposób świadomy we własnych wypowiedziach • dokonuje pogłębionej analizy i interpretacji tekstu • rozpoznaje typ nadawcy i adresata utworu • umieszcza interpretowany tekst w kontekście biograficznym, filozoficznym, 	<ul style="list-style-type: none"> • ma pełną wiedzę i umiejętności określone w podstawie programowej, posługuje się nimi w sytuacjach problemowych • szczegółowo zna treść i problematykę omawianych lektur • zna zasady retoryczne dotyczące kompozycji tekstu • rozpoznaje cechy stylu i języka w poznawanych utworach • dokonuje wnikliwej analizy i interpretacji tekstu • umieszcza interpretowany tekst w różnych kontekstach • analizuje kreację i elementy świata przedstawionego utworu • porównuje aspekty analizowanego/analizowany ch dzieła/dzieł • ocenia i wartościuje 	<ul style="list-style-type: none"> • ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową, posługuje się nimi w różnych trudnych sytuacjach problemowych • zna teksty z poziomu podstawowego i rozszerzonego oraz inne – poznane w trakcie własnej lektury • krytycznie analizuje i interpretuje tekst • zna przemiany zachodzące w

<p>epokach literackich (ramy czasowe, światopogląd epoki, najważniejsze hasła i ideały, kierunki artystyczne, typowe gatunki)</p> <ul style="list-style-type: none"> • podejmuje próby publicznego zabierania głosu • mówi i pisze na zadany temat w sposób komunikatywny, przestrzegając podstawowych zasad poprawności i kompozycji • sporządza notatki z lekcji zawierające główne omawiane treści 	<p>kontekście historycznoliterackim</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyporządkowuje wcześniej poznany tekst kultury (na podstawie konwencji, stylu, obyczaju, obrazu kultury materialnej) określonej epoce literackiej • zabiera głos na temat, formułuje opinie, stosuje zasady etykiety językowej • pisze dłuższe wypowiedzi, zachowując zasady poprawności językowej i kompozycji • zna reguły gatunkowe zadanej formy wypowiedzi, potrafi je stosować • słucha ze zrozumieniem, notuje selektywnie i funkcjonalnie 	<p>religijnym, itp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje elementy świata przedstawionego utworu • rozpoznaje wykładniki ironii, groteski, komizmu, patosu • rozpoznaje konwencje stylistyczne • rozpoznaje motywy, symbole, toposy, aluzje literackie • krytycznie i samodzielnie zbiera materiały na wybrany temat, korzystając z różnych źródeł • syntetyzuje i porządkuje zgromadzone informacje • planuje swoją wypowiedź, sporządzając plan, konspekt, notatkę • dostosowuje formę wypowiedzi do okoliczności, tematu i osoby adresata • tworzy w pełni samodzielnie i ze świadomością wyznaczników gatunkowych takie wypowiedzi pisemne jak: referat, rozprawka, recenzja, esej, felieton, esej interpretacyjny 	<p>postawy wyrażane w poszczególnych dziełach literackich</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje nawiązania intertekstualne • rozpoznaje związki między tekstem literackim a rzeczywistością pozaliteracką (językiem i historią poszczególnych epok) • rozpoznaje i ocenia procesy zachodzące w kulturze i wzajemne wpływy poszczególnych stylów, prądów i epok • pisze tekst w określonym stylu • gromadzi i selekcjonuje literaturę przedmiotu wg określonych kryteriów 	<p>obrębie poszczególnych gatunków literackich</p> <ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje różne konteksty w interpretacji utworu • rozpoznaje znaki tradycji • redaguje własną wypowiedź zgodnie z regułami gatunkowymi i funkcją • świadomie dobiera środki językowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej podejmuje własne próby literackie • bierze udział w konkursach i olimpiadach polonistycznych
<p>Kryteria szczegółowe:</p>				
<p>Zna pojęcia i ma określone umiejętności:</p>				

<p>– wskazuje podobieństwa i różnice między ugrupowaniami poetyckimi dwudziestolecia międzywojennego</p> <p>– wymienia i opisuje postacie poetów z kręgu „Skamandra”, futurystów i przedstawicieli Awangardy Krakowskiej, wymienia ich utwory, podaje najważniejsze wiadomości biograficzne, charakterystyczne cechy twórczości</p> <p>– omawia funkcję kolokwializacji w wierszach Juliana Tuwima</p> <p>– na podstawie tekstu Marinettiego prezentuje program futurystów</p> <p>- wskazuje związek wierszy Staffa, Tuwima i Iwaszkiewicza z klasycznym wzorcem poezji</p> <p>– charakteryzuje przestrzeń powieściową ukazującą polską rzeczywistość w <i>Przedwiośniu</i></p>	<p>– wskazuje główne źródła zmian świadomości społecznej i artystycznej po I wojnie światowej (np. zmiany polityczne, rozwój techniki, nowe idee społeczne)</p> <p>– w manifeście Marinettiego wskazuje charakterystyczne cechy futuryzmu jako kierunku sztuki początków XX w.</p> <p>– wymienia główne tendencje i hasła związane z nowymi kierunkami w sztuce</p> <p>krótko je komentuje</p> <p>– ogólnie wyjaśnia terminy: <i>awangarda</i>, <i>modernizm</i> i <i>nowoczesność</i></p> <p>– wskazuje funkcjonowanie motywu harmonii w wierszach Leopolda Staffa, Juliana Tuwima,</p> <p>– wyjaśnia terminy: <i>klasycyzm</i>, <i>klasycyzny</i>, wskazując różne ich znaczenia</p> <p>- dostrzega symboliczny wymiar przestrzeni w <i>Przedwiośniu</i></p> <p>przedstawia etapy jego dojrzewania i edukacji, określa jego przynależność pokoleniową, rewolucyjny rodowód, sposób widzenia polskiej rzeczywistości (konfrontacja marzeń z rzeczywistością), wydany przez</p>	<p>– podaje przyczyny nowego podejścia do twórczości poetyckiej poezji w polskiej poezji dwudziestolecia międzywojennego</p> <p>– wymienia najważniejsze składniki mitu nowoczesności i jego przejawy w kreacji bohaterów, świata i języku</p> <p>– przedstawia przemiany sylwetek twórczych byłych skamandrytów</p> <p>– dostrzega prowokacyjność manifestu Marinettiego i postawę buntu</p> <p>– wymienia główne tendencje i hasła związane z nowymi kierunkami w sztuce, komentuje je i ilustruje przykładami dzieł sztuki awangardowej oraz wskazuje charakterystyczne cechy tych dzieł</p> <p>– wskazuje i interpretuje nawiązania kulturowe w dziełach Tuwima, Staffa i Iwaszkiewicza</p> <p>– dostrzega symboliczny charakter i filozoficzne przesłanie świata wykreowanego w wierszach Leśmiana,</p> <p>–wskazuje nowatorstwo</p>	<p>– wskazuje filozoficzne podstawy nowej sztuki (Nietzsche, Bergson, psychoanaliza Freuda)</p> <p>– omawia główne tezy Freuda</p> <p>– polemizuje z argumentami zawartymi w manifestie Marinettiego</p> <p>– określa dziedzictwo kulturowe w dziełach Tuwima, Staffa i Iwaszkiewicza</p> <p>– polemizuje z futurystycznymi eksperymentami z ortografią</p> <p>– wyjaśnia, czym jest kultura masowa, i wskazuje jej podstawowe obszary</p> <p>– dostrzega związki między kierunkami awangardowymi w poezji i w innych dziedzinach sztuki</p> <p>– dostrzega i komentuje dialogową konstrukcję III części "Przedwiośnia"</p> <p>– wskazuje dwa typy narracji obecne w "Przedwiośniu" i określa ich funkcje</p> <p>– interpretuje <i>Przedwiośnie</i> jako powieść wyrastającą z rozczarowania pierwszymi latami niepodległości</p> <p>– charakteryzuje poglądy polityczne i społeczne Żeromskiego</p>	<p>– przygotowuje prezentację na temat miasta, uwzględnia tekst [<i>Miasto w poezji</i>], fragment manifestu Tadeusza Peipera, wybrane utwory poetyckie oraz konteksty, korzysta z różnych źródeł</p> <p>– przedstawia Leopolda Staffa jako odnowiciela nurtu klasycznego i klasyka poezji polskiej (przypomina utwory poznane wcześniej, wskazuje trwałe cechy postawy poetyckiej Leopolda Staffa)</p> <p>– wskazuje trwałość dziedzictwa poezji Jana Kochanowskiego, przywołuje wiersze Cypriana Norwida (powtórzenie) i Juliana Tuwima</p> <p>– tłumaczy termin <i>topos</i>, podając</p>
---	---	---	--	--

<ul style="list-style-type: none"> – opisuje kreację Baryki – przedstawia poglądy różnych bohaterów na temat rewolucji – przedstawia charakterystykę Ziembiewicza; – formułuje własną ocenę postaci Zenona z <i>Granicy</i> i ją uzasadnia; – interpretuje tytuł powieści, dostrzegając jego wieloznaczność – pisze charakterystykę wybranej postaci kobiecej – na podstawie utworów Leśmiana, Schulza i wybranych dzieł sztuki wyjaśnia, czym jest groteska i jakie są jej cechy – wskazuje specyfikę języka artystycznego Leśmiana (rodzaje neologizmów i ich funkcje, rytm) – wskazuje w poznanych wierszach inspiracje ludowe – w czytanych wierszach wskazuje elementy humoru i ludowej groteski, określa ich 	<ul style="list-style-type: none"> niego sąd o Polsce itp. – wyjaśnia metaforyczny sens tytułu powieści i tytułów jej części – odczytuje wymowę opowieści o szklanych domach w kontekście całej powieści – określa punkt widzenia narratora powieści <i>Granica</i> - dostrzega tragizm Ziembiewicza oraz wskazuje na jego społeczne i psychologiczne źródła – relacjonuje i komentuje refleksje narratora <i>Granicy</i> na temat ludzkiego życia – wyjaśnia, w jaki sposób Leśmian przetwarza inspiracje ludowe, włączając je w swoją wizję świata – przedstawia sposób, w jaki poeta widzi naturę oraz relacje między nią a człowiekiem – interpretuje fragment prozy Schulza, odnajdując w nim elementy autobiograficzne i wyjaśniając, w jaki sposób zostały one przetworzone – śledzi i interpretuje inicjacje (wtajemniczenia), których doświadcza bohater opowiadań Schulza - omawia mityzację szkoty i 	<ul style="list-style-type: none"> formalne poezji XX-lecia – wyjaśnia krótko, jaką rolę w życiu literackim dwudziestolecia odgrywała kawiarnia literacka – prezentuje Skamandrytów i Awangardę Krakowską jako grupy poetyckie – przygotowuje prezentację na temat twórczości Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej, – określa, w jakich warunkach narodziła się polska powieść polityczna dwudziestolecia , wskazuje głównych jej twórców – porównuje Nawłóć i Soplicowo – interpretuje otwarte zakończenie losów bohatera "Przedwiośnia" - zwraca uwagę na różne źródła informacji o Baryce i relatywność oceny tej postaci, próbuje dociec o niej prawdy – rozpoznaje zasadę kompozycyjną <i>Granicy</i> (inwersja czasowa) i określa jej funkcję – analizuje język i styl, jakim pisarz przedstawia opisy polskiej rzeczywistości w 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega nowatorstwo kompozycji "Granicy" – porównuje utwór Żeromskiego z ekranizacją filmową w reżyserii Bajona, – wskazuje różne płaszczyzny interpretacji <i>Granicy</i>, odwołując się do treści utworu – przedstawia wydarzenia ukazane w powieści z punktu widzenia różnych postaci (Zenona, Elżbiety, Justyny, pani Koliczowskiej); wyciąga wnioski – zabiera głos w dyskusji na temat prawdy w życiu człowieka, relatywizmu ocen, istnienia obiektywnych norm moralnych (odnosi swoje sądy do <i>Granicy</i> i innych utworów) –określa Leśmianowską koncepcję poety – wskazuje związki poezji Bolesława Leśmiana z mitycznym pojmowaniem świata – rozpoznaje słowotwórczą budowę neologizmów Bolesława Leśmiana, dzieli je na kategorie – wskazuje związki między prozą Brunona Schulza i malarstwem, np. Marca Chagalla 	<ul style="list-style-type: none"> przykłady, przedstawia rolę obecności toposów w poezji klasyków – przygotowuje prezentację na temat trwałej obecności nurtu klasycznego w kulturze europejskiej (dokonuje syntezy materiału), wykorzystuje utwory poznane na lekcjach polskiego w liceum i własne lektury, korzysta z innych źródeł wiedzy – pisze pracę porównawczą na temat poezji romantyków, skamandrytów i poetów Awangardy Krakowskiej – porównuje postawę wobec współczesności XX-wiecznych poetów nurtu klasycznego z postawą artystów
--	--	--	---	---

<p>funkcje</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje podstawowe informacje na temat Schulza i Drohobycza – wskazuje i interpretuje motywy symboliczne i mityczne w opowiadaniach Schulza – przedstawia mit dzieciństwa i komercji w opowiadaniach Schulza – podaje podstawowe informacje biograficzne o Gombrowiczu –interpretuje znane sobie fragmenty <i>Ferdydurke</i> np. pojedynk Syfona z Miętusem – ocenia wpływ, jaki na bohatera <i>Ferdydurke</i> mają inni ludzie – wyjaśnia symboliczny sens kolejnych ucieczek Józia i uwolnienia się człowieka od narzucanej mu formy – wyjaśnia, jak można rozumieć Gombrowiczowską formę – ocenia obraz środowisk społecznych ukazanych w powieści w <i>Ferdydurke</i> – interpretuje 	<p>dzieciństwa u Schulza</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje i charakteryzuje język poetycki Brunona Schulza – przedstawia bohatera "Ferdydurke", wskazując różne jego „ja” oraz określając role (formy), jakie zostają mu narzucone – wyjaśnia, jak Gombrowicz rozumie dojrzałość (i niedojrzałość) człowieka – wskazuje w <i>Ferdydurke</i> elementy parodii, groteski, karykatury, aluzje literackie i kulturowe i określa ich funkcje – wskazuje sformułowania charakterystyczne dla groteskowego kodu Gombrowicza i wyjaśnia ich sens – wskazuje polityczne i społeczne źródła nastrojów katastroficznych, znajduje ich odbicie w czytanych wierszach i w sztuce – wskazuje stylistyczne wykładniki muzyczności katastrofistów, określa ich funkcje – opisuje budowę czytanych wierszy, odróżnia wiersze tradycyjne od awangardowych – określa nastrój czytanych utworów Baczyńskiego, 	<p>dwudziestolecie</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia termin <i>powieść polifoniczna</i> i odnosi go do III części <i>Przedwiośnia</i> –wnioskuje, jak Żeromski wyobrażał sobie etos polskiej inteligencji – wie, jakie kontrowersje wzbudzało <i>Przedwiośnie</i> – wskazuje i interpretuje obecność maski i schematu w "Granicy" – interpretuje wiersze Leśmiana jako opowieści filozoficzne – wyjaśnia ogólnie, na czym polega związek poezji Bolesława Leśmiana z filozofią Bergsona – określa stylistyczną i znaczeniową wartość neologizmów Leśmianowskich – wskazuje podobieństwa i różnice w sposobie ujęcia natury w balladach Mickiewicza i Leśmiana – określa sposób pojmowania czasu w prozie Schulza – wyjaśnia, na czym polega mityzacja rzeczywistości w prozie Schulza, – na podstawie sytuacji Józia Gombrowicza ocenia sytuację 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia stylistyczną wartość elementów nonsensu, absurdu, deformacji w "Ferdydurke" – określa gatunek "Ferdydurke", zwracając uwagę na związki z powieścią Łotzykowską i powiastką filozoficzną – porównuje wiersze poetów okupacyjnych z utworami przedwojennych katastrofistów – w sposób syntetyczny przedstawia język i styl katastrofistów lat 30. i 40. – komentuje obraz więźnia obozów hitlerowskich (Borowski), zestawiając go z „człowiekiem totalitarnym” oraz z „osobowością autorytarną” – wyjaśnia związek stylu behawiorystycznego z przedstawioną wizją człowieka zlagrowanego – wymienia inne ważne publikacje i ich autorów ukazujące „archipelag GUŁag” - formułuje własne wnioski i sądy na temat różnych wizji „świata za drutami" u Borowskiego i Herlinga – określa sposób zapisania i przekazania doświadczeń 	<p>awangardowych</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie tekstu Zdzisława Adamczyka wyjaśnia znaczenie opowieści o szklanych domach – opracowuje wypowiedź polemiczną w stosunku do Cezarego Baryki – opisuje sposób przetworzenia wydarzeń historycznych w <i>Blaszonym bębenku</i> – określa, w jaki sposób kreacja bohatera <i>Blaszanego bębenka</i> wpływa na kształtowanie materii historycznej utworu; odczytuje symboliczny plan utworu (rytm gry na bębenku jako parabola epoki) – określa właściwości poetyki czytanych utworów;
---	---	---	---	---

<p>groteskową symbolikę części ciała w <i>Ferdynandzie</i></p> <p>– na podstawie wierszy określa katastrofizm lat 30.</p> <p>Baczyński</p> <p>– określa główne cechy poetyki Baczyńskiego</p> <p>– określa charakter przestrzeni ukazanej w wierszach Baczyńskiego, rozpoznaje jej wizyjność</p> <p>– wskazuje środki językowe i stylistyczne sygnalizujące, iż poeta (podmiot liryczny) mówi w imieniu pokolenia</p> <p>– wyjaśnia określenie: Kolumbowie, „poeci spełnionej apokalipsy”, odwołując się do przeczucie przedwojennych katastrofistów i wyjaśniając metaforę apokalipsy</p> <p>– wyjaśnia, na czym polega tragizm i heroizm pokolenia wojennego</p> <p>– porównuje obraz pokolenia wojennego zawarty w <i>Kamieniach na szaniec</i> z obrazem</p>	<p>uwzględniając ich segmentację</p> <p>– nazywa wartości (także przeciwstawne) obecne w utworach Baczyńskiego</p> <p>– przedstawia biografię Baczyńskiego jako reprezentanta „pokolenia spełnionej apokalipsy”</p> <p>– interpretuje obraz wojny jako rozpadu ogólnoludzkiego porządku i upadku uniwersalnych wartości</p> <p>– wskazuje, jak poeci wojenni pojmowali obowiązek moralny spoczywający na poecie i człowieku</p> <p>– charakteryzuje katastroficzną wyobraźnię Baczyńskiego</p> <p>– przedstawia wizję obozu opisaną przez Borowskiego jako wytwór kultury europejskiej i model państwa totalitarnego</p> <p>– w interpretacji opowiadania Borowskiego wykorzystuje wiedzę historyczną oraz wiadomości biograficzne o autorze, odróżnia Tadeusza Bohatera literackiego od postaci pisarza</p> <p>– uzasadnia, iż opowiadania Tadeusza Borowskiego mają wymiar moralistyczny, a nie nihilistyczny</p>	<p>człowieka uwikłanego w formę</p> <p>– wskazuje na związek groteski (w języku i stylu powieści) z obrazem deformacji osobowości człowieka i wskazuje jej źródła</p> <p>– wskazuje i interpretuje motywy symboliczne w twórczości II Awangardy</p> <p>– podaje podstawowe informacje o podziemnym życiu literackim i kulturalnym na ziemiach polskich w czasie okupacji</p> <p>– charakteryzuje wizję trudnego człowieczeństwa zawartą w wierszach Baczyńskiego</p> <p>– omawia kontrowersje „sprawy Borowskiego”</p> <p>– przedstawia diagnozę kultury europejskiej postawioną przez Borowskiego</p> <p>– wskazuje introspekcję jako metodę pisarską Herlinga</p> <p>- przedstawia „spór” Grudzińskiego z Borowskim</p> <p>– porównuje styl opowiadań Borowskiego i Grudzińskiego</p> <p>– porównuje opisy śmierci Żydów w getcie z literacką tradycją „pięknej” śmierci w</p>	<p>czasu zagłady w znanych sobie utworach (synteza)</p> <p>– na podstawie <i>Kanału</i> tworzy portrety psychologiczne ludzi w sytuacji granicznej</p> <p>– przedstawia założenia filozofii egzystencjalizmu, wskazując głównych jej twórców, wymienia ważne dla niej pojęcia i klimat narodzin</p> <p>– określa, w jaki sposób filozofia egzystencjalizmu wpłynęła na sztukę</p> <p>–określa wartości poszukiwane przez Miłosza w tradycji kultury</p> <p>– przedstawia, jak Miłosz postrzega historię i jak pojmuje odpowiedzialność moralną człowieka</p> <p>- określa, jak Herbert wykorzystuje dziedzictwo przeszłości kulturowej (synteza)</p> <p>– wyjaśnia funkcję motyw tanga, odnosząc go do recepcji kulturowej tego tańca</p> <p>– wykorzystuje tezy z eseju Błońskiego o "Tangu" do interpretacji postaci dramatu i ich postaw</p> <p>– interpretuje <i>Campo di Fiori</i> w kontekście innych utworów ukazujących dramat Holocaustu</p> <p>– określa oszczędność formy</p>	<p>rozpoznaje konwencję (np. realistyczną, oniryczną itp.)</p> <p>– zbiera materiały do syntezy: „Literackie świadectwa lat wojny i okupacji – dokument czy literatura piękna?”</p> <p>– przygotowuje wypowiedź, w której przedstawia osobowość „człowieka totalitarnego”, wykorzystuje informacje z podręcznika oraz z innych źródeł wiedzy</p> <p>– bierze udział w dyskusji „Żołnierze i cywile w powstaniu” na podstawie utworów o powstaniu warszawskim i powstaniu w getcie warszawskim</p> <p>- dokonuje syntezy: na podstawie</p>
--	---	--	--	---

<p>zawartym w poezji Baczyńskiego – komentuje opowiadania oświęcimskie Borowskiego, wykorzystując wiadomości z historii na temat obozów koncentracyjnych - opisuje rzeczywistość obozową u Borowskiego, analizuje ludzkie postawy i sposób ich przedstawienia – na przykładzie Tadka i innych postaci charakteryzuje więźnia obozów hitlerowskich i jego uprzedmiotowienie – wyjaśnia określenie „człowiek zlagrowany” – charakteryzuje styl, jakim konwencję behawioryzmu – relacjonuje fragmenty <i>Innego świata</i> w kontekście wiedzy historycznej i biografii autora, wskazuje na dokumentalny charakter książki – szczegółowo analizuje i</p>	<p>– rozpoznaje w "Innym świecie" cechy pamiętnika, określa zasadę kompozycji i sposób prowadzenia narracji – podaje podstawowe informacje o Herlingu-Grudzińskim jako więźniu łagrów i wybitnym pisarzu emigracyjnym – przedstawia metody fizycznego i psychicznego niszczenia ludzi w państwie sowieckim – interpretuje <i>Inny świat</i> jako wyraz odmowy poddania się złu – porównuje obraz człowieka w sytuacji ekstremalnej przedstawiony w opowiadaniach Tadeusza Borowskiego i <i>Innym świecie</i> – wyjaśnia znaczenie i pochodzenie słowa „holocaust” – wskazuje cechy reportażu w utworze Hanny Krall – określa, które cechy zbliżają <i>Inny świat</i> do literatury pięknej, które zaś nadają mu wartość dokumentu – wyjaśnia, dlaczego Edelman odrzuca wszelkie sugestie heroizacji powstania w getcie – interpretuje wiersze Tadeusza Różewicza,</p>	<p>walce – interpretuje wiersze Różewicza jako obraz samoświadomości człowieka ocalonego z zagłady – na podstawie czytanych wierszy wyjaśnia, na czym polega Różewiczowski system wersyfikacyjny – interpretuje <i>Ballady i romanse</i> w kontekście tragicznych losów narodu żydowskiego, dostrzega konteksty – analizuje <i>Ballady i romanse</i> Broniewskiego pod względem językowym oraz kompozycyjnym; określa funkcję nawiązań do <i>Romantyczności</i>, wskazuje cechy gatunkowe ballady – wskazuje wojnę, okupację i obozy jako genezę koncepcji filozoficznej Camusa – interpretuje <i>Dzumę</i> jako filozoficzną parabolę - odnosi decyzje bohaterów <i>Dzumy</i> do egzystencjalnej koncepcji bytu ludzkiego - wyjaśnia, czym jest wg Camusa „świętość” i czyste sumienie, "zwycięstwo absurdałne"</p>	<p>poetyckiej w wierszach Miłosza i jaka jest jej funkcja – określa, na czym polegały „epifanie” (ośniewienia) Białoszewskiego - określa, jaką rolę odgrywa zapis i kształt graficzny wiersza Białoszewskiego – wskazuje „gry z językiem” i eksperymenty Białoszewskiego prowadzące do stworzenia własnego języka poetyckiego – przedstawia mechanizmy obnażania manipulacji językowej przez poetów Nowej Fali – przedstawia znaczenie pielgrzymek do ojczyzny Jana Pawła II w dążeniu narodu do wolności; określa jak wpływały one na klimat społeczny w Polsce, - odnosi założenia socrealizmu do znanych sobie tekstów kultury (poezja, plakat, malarstwo, piosenki)</p>	<p>znanych utworów i dzieł sztuki uzasadnia, że antyk i mity greckie stanowią wciąż żywe źródło kultury śródziemnomorskiej</p>
--	--	--	---	---

<p>interpretuje wskazane fragmenty (np. studium męczeństwa Kostylewa) – charakteryzuje system obozów sowieckich jako obraz totalitaryzmu – interpretuje tytuł i motto <i>Innego świata</i> – formułuje główny problem i przesłanie "Innego świata" – przedstawia faktograficzny charakter książki Hanny Krall <i>Zdążyć przed Panem Bogiem</i>, wyjaśnia, kim był Marek Edelman i jaką rolę odegrał w powstaniu w getcie warszawskim – wskazuje dwie płaszczyzny czasowe relacji Marka Edelmana i określa, co je łączy – na podstawie relacji Marka Edelmana interpretuje wybuch powstania w getcie jako walkę o godną śmierć - podaje przykłady heroizacji i deheroizacji w "Zdążyć" – omawia fragment <i>Pamiętnika z powstania</i></p>	<p>wykorzystując kontekst historyczny oraz kontekst literacki – omawia strategię pisarską Różewicza (mówienie ze „ściśniętym gardłem”) w kontekście pytania, czy możliwa jest „sztuka po Oświęcimiu” – w wierszach Różewicza dostrzega zatarcie granicy między językiem poezji i językiem prozy - odnajduje utarte zwroty językowe w poezji Różewicza i ich znaczenie – rekonstruuje wojenne i powojenne losy skamandrytów i określa sposób przedstawienia tych losów w poezji – rozpoznaje topos wędrowca-tułacza i określa jego funkcję w wierszach skamandrytów i Miłosza – wskazuje i formułuje pytania (problemy) filozoficzne obecne w wierszach Szymborskiej – dostrzega gry znaczeniami wyrazów, wykorzystanie podobieństw brzmieniowych, rozbijanie frazeologizmów, dowcip językowy Szymborskiej – w wierszach Szymborskiej</p>	<p>- interpretuje wiersz <i>Który skrzywdziłeś</i> w kontekście utworów z różnych epok ukazujących władzę tyrańską – charakteryzuje język nowomowy komunistycznej, zwraca uwagę na czarno-biały obraz rzeczywistości – rozpoznaje romantyczną proveniencję toposu wędrowca-tułacza; interpretuje jej obecność w poezji emigracyjnej – określa, jaką funkcję w poezji Różewicza pełni milczenie - określa, jaką ocenę kultury europejskiej zawarł Różewicz w swojej twórczości – określa funkcje środków językowych tworzących warstwę brzmieniową wierszy Białoszewskiego – określa, w jaki sposób Białoszewski mówi o sprawach egzystencjalnych – na podstawie analizy wskazanych wierszy określa, czym dla Białoszewskiego jest wiersz i pisanie poezji – przedstawia sposób ukazania i funkcję motywów nicości i bytu u Szymborskiej</p>		
---	---	--	--	--

<p>warszawskiego pod kątem środków językowych charakterystycznych dla polszczyzny mówionej,</p> <ul style="list-style-type: none"> - określa poetyckie sposoby kreowania obrazów utraconych ojczyzn - określa, kim jest w poezji Różewicza człowiek, który ocalał z katastrofy - wskazuje moralistyczny wymiar utworów Różewicza - określa właściwości języka poetyckiego Różewicza W. Szyborska, - interpretuje wiersze Szyborskiej, wskazując odniesienia do filozofii egzystencjalizmu - wyjaśnia, na czym polega zaskakujący punkt widzenia poetki i jaka z niego wynika interpretacja świata - dostrzega właściwości języka poetyckiego Szyborskiej - w wierszach 	<p>rozpoznaje ironię, sarkazm, parodię i określa ich funkcje</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, jak ukazany jest motyw buntu pokoleniowego w <i>Tangu</i> - określa, jaką rolę odgrywa w <i>Tangu</i> motyw ślubu i odnosi go do tradycji literackiej - ocenia postawy reprezentowane przez postacie sceniczne <i>Tanga</i> - odczytuje wymowę <i>Tanga</i> jako dramatu o tyranii, egzystencjalnych problemach człowieka i przemianach kulturowych: - analizuje język i styl utworu Mrożka; rozpoznaje satyrę i groteskę i ośmieszenie elementów rzeczywistości komunistycznej - w <i>Campo di Fiori</i> Miłosza odnajduje zadania poety i poezji - analizuje specyficzne dla Białoszewskiego środki językowe - wyjaśnia, w jakim sensie Białoszewski jest „poetą osobnym” - określa, jak język Białoszewskiego zmienia sposób widzenia rzeczywistości - przedstawia, jaki był stosunek 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje w "Tangu" cechy tragikomedii rodzinnej - wskazuje funkcje konwencji groteskowej w "Tangu" - określa funkcję powiązania dwóch planów czasowych w <i>Campo di Fiori</i>, interpretuje sens „morałów” oraz odautorskiej refleksji o „samotności ginących” - omawia filozoficzne przesłanie wierszy Miłosza - tłumaczy na czym polega postawa ironiczna w wierszach Miłosza - interpretuje postać Pana Cogito jako obraz problemów moralnych współczesnego intelektualisty - wie, czym był tzw. drugi obieg wydawniczy - wyjaśnia termin „poezja lingwistyczna”, odwołując się do wierszy poetów Nowej Fali - w przemówieniu Jana Pawła II odnajduje motywy symboliczne; interpretuje je - na przykładzie <i>Homilii</i> Jana Pawła II omawia językowe cechy tego gatunku wypowiedzi - analizuje specyfikę retoryczną <i>Homilii</i> Jana Pawła 		
---	--	--	--	--

<p>Szyborskiej rozpoznaje ironię, sarkazm, parodię;</p> <ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przestrzeń sceniczną dramatu, wygląd, zachowanie i język bohaterów, określa ukazany w ten sposób obraz świata w "Tangu" – zestawia poglądy na kulturę przedstawicieli trzech pokoleń ukazanych w dramacie – wyjaśnia przyczyny klęski Artura – charakteryzuje postawę i poglądy Edka, określa jego rolę w dramacie – odczytuje podstawową wymowę <i>Tanga</i> - znajduje przykłady komizmu w <i>Tangu</i> - wskazuje cechy groteski w <i>Tangu</i> – określa świat poetycki jego wierszy Białoszewskiego – wskazuje charakterystyczne środki stylistyczne i językowe Białoszewskiego – przywołując konkretne utwory, wyjaśnia, 	<p>Białoszewskiego do tradycji poetyckiej</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje związek wierszy Staffa, Tuwima i Iwaszkiewicza z klasycznym wzorcem poezji, odnajduje antyczny ideał harmonii – wyjaśnia terminy: klasycyzm, klasycyzm, wskazując różne ich znaczenia – omawia metamorfozy poezji Staffa, wskazując trwałe cechy jego postawy poetyckiej – tłumaczy termin „topos”, podając przykłady, przedstawia rolę obecności toposów w poezji klasyków – w wierszach Miłosa wskazuje „powszechne idee” ustanowione przez rozum; wyjaśnia klasyczne pojęcie „rozumu” – w wierszu <i>Który skrzywdziłeś</i> określa społeczny, polityczny i etyczny wymiar zbrodni tyrana oraz wskazane powinności poezji i poety – określa, jaką wartość przypisuje Miłosa słowu poetyckiemu, a jakie kompetencje – poecie – określa, jak Herbert postrzega zadania poety wobec ludzkich 	<p>II</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa system wartości, do którego odnosi się <i>Homilia</i>, odwołując się do czytanych fragmentów – przedstawia szkołę polskiego reportażu i ich twórców – rozróżnia rodzaje reportażu – wskazuje cechy wyróżniające piarstwo Kapuścińskiego – charakteryzuje postawę Kapuścińskiego jako reportażysty (poznanie jako poszukiwanie sensu) – charakteryzuje warsztat twórczy Kapuścińskiego i odnosi go do czytanych fragmentów – analizuje język i styl utworu Mrożka; rozpoznaje satyrę i groteskę, określa, jakie elementy rzeczywistości komunistycznej zostały w ten sposób ośmieszone – odnosi postać Edka oraz do wydarzeń historycznych Polski – wyjaśnia funkcje w dramacie pełni motyw tanga, odnosząc go do recepcji kulturowej tego tańca - dostrzega i umie rozszyfrować aluzje polityczne i historyczne zawarte w 		
--	---	--	--	--

<p>dlaczego Białoszewski bywa nazywany „poetą rupieci”</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia informacje o życiu i twórczości Białoszewskiego – wyjaśnia termin „poezja lingwistyczna”, odnosząc go do Białoszewskiego i innych poetów – analizuje wiersze Herberta, sytuując je w kontekstach: historycznym, biograficznym i kulturowym – odnajduje w czytanych wierszach Herberta etos polskiego patrioty czasów reżimu komunistycznego - wskazuje dawne ideały i wartości przywołane w wierszach Herberta – na podstawie <i>Przełania...</i> przedstawia poetyckie credo Herberta jako współczesnego moralisty – wyjaśnia, na czym polega heroizm moralny i tragizm Pana Cogito - opisuje świat przedstawiony <i>Dżumy</i>, 	<p>cierpień, wskazuje kontekst historyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje ukazane w wierszach Herberta relacje między estetyką a etyką – określa funkcję kostiumu antycznego w wierszach Herberta – wyjaśnia, dlaczego „smak” okazuje się kategorią etyczną dla Herberta - wskazuje kartezjański rodowód "Pana Cogito" – na przykładzie czytanych wierszy wyjaśnia, jak Herbert nawiązuje do tradycji kultury i jak ją reinterpretuje – rozpoznaje paraboliczność motywu dżumy – przedstawia założenia ideowe i artystyczne Nowej Fali – odczytuje homilię Jana Pawła II w kontekście historycznym i politycznym – analizuje i interpretuje prozę Kapuścińskiego, uwzględniając znajomość poetyki reportażu – określa wpisaną w tekst pozycję Kapuścińskiego i jego punkt widzenia wobec opisywanej rzeczywistości; wskazuje przemiany pod wpływem doświadczeń 	<p>utworach Barańczaka</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje gry językowe typowe dla poezji Nowej Fali 		
--	--	---	--	--

<p>wskazując na paraboliczny charakter utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje opisy Oranu i życia jego mieszkańców w czasie kolejnych etapów rozwoju epidemii, interpretuje zauważone zmiany – prezentuje i charakteryzuje bohaterów utworu, wyjaśnia, na czym polega ich samotność, – uzasadnia, iż bohaterowie <i>Dżumy</i> reprezentują różne postawy ludzkie wobec zła, – interpretuje motto <i>Dżumy</i> i określa jej przesłanie - interpretuje wymowę prozy reportażowej Kapuścińskiego – wskazuje akceptację odmienności jako istotę postawy twórczej i filozoficznej Kapuścińskiego – wyjaśnia, co stanowi warsztat Kapuścińskiego jako reportażysty 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia związek między starożytnym Herodotem i reportażami Kapuścińskiego – odwołując się tekstów Kapuścińskiego rozważa istotę pamięci ludzkiej i jej ponadczasową rolę –omawia warunki polityczne i społeczne w różnych okresach PRL i ich wpływ na sztukę tego czasu – wyjaśnia, jaki wpływ na język sztuki PRL-u miała cenzura - sytuje wiersze Barańczaka w różnych kontekstach - w wierszach Nowej Fali wskazuje demaskowanie manipulacji i zakłamania języka – wyjaśnia termin „homilia”, odnosząc je do przemówień Jana Pawła II do zebranych tysięcy wiernych – interpretuje fragmenty <i>Homilii</i>, odnajdując w nich apel o przywrócenie narodowi wolności i godności 			
---	--	--	--	--

<p>– wyjaśnia termin „sorealizm” i podaje główne założenia i cechy sztuki socrealistycznej</p> <p>– wyjaśnia określenie „nowomowa”, wskazuje i objaśnia jej funkcje</p> <p>- wyjaśnia, czym był kult jednostki,</p> <p>- interpretuje wiersze Nowej Fali jako próbę odkłamania języka i ukazania prawdy społecznej</p> <p>– wymienia główne tezy zawarte w <i>Homilii</i> Jana Pawła II</p>				
---	--	--	--	--

III. Przedmiotem oceniania są wiadomości, umiejętności oraz postawy ucznia na lekcjach języka polskiego, a zwłaszcza:

- wypowiedzi ustne na zadany temat;
- prace pisemne sprawdzające opanowanie wiadomości i umiejętności w różnej formie (wypracowanie, sprawdzian wiadomości, sprawdzian wiedzy o języku, dyktando, test sprawdzający umiejętność czytania ze zrozumieniem, analiza i interpretacja utworu itp.);
- prace pisemne domowe;
- praca ucznia na lekcji (udział w dyskusji, recytacje, aktywność itp.);
- wykonywanie zadań domowych w różnej formie (notatka, samodzielna interpretacja tekstu, przygotowanie/wyszukanie utworów lub ich fragmentów na zadany temat, projekt i prezentacja itp.);
- wykonywanie dodatkowych zadań samodzielnie przez ucznia (prezentacje wyszukanych i opracowanych materiałów źródłowych, referaty itp.);
- kartkówki sprawdzające wiadomości z ostatnich trzech tematów lekcyjnych;
- sprawdziany znajomości lektur;

IV. Kryteria oceniania prac pisemnych w formie wypracowania oraz wypowiedzi ustne przygotowujące do matury:

W oparciu o kryteria zapisane w Informatorze o egzaminie maturalnym z języka polskiego na stronie:

http://cke.edu.pl/images/EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Informatory/2015/Jezyk-polski.pdf

będą oceniane następujące prace:

- a) rozprawka - poziom podstawowy
- b) interpretacja utworu poetyckiego - poziom podstawowy
- c) wypowiedź argumentacyjna - poziom rozszerzony
- d) interpretacja porównawcza - poziom rozszerzony
- e) dłuższa wypowiedź monologiczna ustna

Obowiązuje następujący przelicznik punktów na oceny:

100-90 % - bardzo dobry

89-75% - dobry

74-61% - dostateczny

60 -50% - dopuszczający

49-0% - niedostateczny

V. Ujednolicony sposób oceniania sprawdzianów, prac klasowych, wypracowań, czytania ze zrozumieniem, lekturówek:

100-90 % - bardzo dobry

89-75% - dobry

74-61% - dostateczny

60 -50% - dopuszczający

49-0% - niedostateczny

Przy ustalaniu oceny bieżącej z innych form sprawdzających umiejętności i wiedzę nauczyciel stosuje ustalony wcześniej i podany uczniom sposób przeliczania punktów na oceny bieżące, uwzględniając stopień trudności zadań. Może on się różnić od wymienionego wyżej.

VI. Szczegółowe kryteria oceniania dłuższej wypowiedzi ustnej (omówienie wskazanego tematu, zagadnienia itp.)

DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY – to, co na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ, a ponadto:	DOBRY – to, co na ocenę DOSTATECZNĄ, a ponadto:	BARDZO DOBRY – to, co na ocenę DOBRĄ, a ponadto:	CELUJĄCY – to, co na ocenę BARDZO DOBRĄ, a ponadto:
<ul style="list-style-type: none"> – uczeń przedstawia podstawowe informacje (zagadnienia, utwory, postacie, terminy) – wyjaśnia pojęcia w sposób odtwórczy i niepełny – potrafi przedstawić temat przynajmniej w 50% – dopuszczalne błędy rzeczowe i odchodzenie od tematu – wypowiedź krótka, fragmentaryczna – uczeń przedstawia fakty, postacie, teksty itp. w dowolnej, często przypadkowej kolejności, jednak w sposób niezakłócający zrozumiałości wypowiedzi – uczeń stara się mówić polszczyzną oficjalną – stara się zachować styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej – dopuszczalne błędy językowe w stopniu niezakłócającym komunikatywności wypowiedzi – słownictwo ubogie 	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń w większości zna, rozumie i przedstawia informacje związane z tematem – prawidłowo lokalizuje utwory i postacie – wyjaśnia terminy i pojęcia w sposób odtwórczy, lecz własnymi słowami – podejmuje próbę interpretowania omawianych tekstów kultury – stara się uzasadnić własne sądy i opinie – stwierdzenia odnosi do konkretnych utworów – popełnia drobne błędy rzeczowe, odchodzi od tematu – wypowiedź krótka, ale zawierająca kluczowe dla zagadnienia informacje – wypowiedź na ogół uporządkowana – uczeń stara się zachować logiczną kolejność przedstawiania wiadomości 	<ul style="list-style-type: none"> – temat omówiony w sposób wyczerpujący, wykorzystane ważne wiadomości – przedstawianie tekstów w sposób problemowy – materiał rzeczowy dobierany trafnie, interpretowany i komentowany prawidłowo – uzasadnianie sądów i stwierdzeń na podstawie utworów literackich i innych tekstów kultury – prezentowane zagadnienia (fakty, teksty, postacie itp.) mają ścisły związek z tematem – w wypowiedzi pojawiają się poprawnie zbudowane argumenty – wypowiedź zorganizowana, z wyraźnie zaznaczonym wstępem (punktem wyjścia, tezą itp.) i uporządkowanym rozwinięciem – widoczne dążenie do porządkowania i scalania 	<ul style="list-style-type: none"> – zagadnienie omówione w sposób pełny, pogłębiony, – uczeń zna, dobrze rozumie i obszernie przedstawia materiał (fakty, pojęcia, utwory, zagadnienia) w ścisłym związku z tematem – wykorzystuje konteksty – samodzielnie kojarzy fakty i informacje, wyciąga wnioski – ocenia i wartościuje – poprawnie buduje argumenty i odnosi do omawianych tekstów kultury – przemyślana kompozycja wypowiedzi – wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia i rozwijanie myśli w logiczny, konsekwentny sposób – przejrzystość i czytelność wyводу – zamknięcie wypowiedzi wnioskami – próby nadania wypowiedzi oryginalnej formy, funkcjonalnej wobec tematu – uczeń przestrzega zasad 	<ul style="list-style-type: none"> – uczeń dąży do erudycyjności wypowiedzi – wychodzi poza treści programowe – cytuje, przytacza, powołuje się na sądy i opinie autorytetów – oryginalna forma, funkcjonalna wobec tematu (np. z elementami happeningu)

	<ul style="list-style-type: none"> – styl na ogół poprawny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej; dopuszczalne błędy – niezbyt bogate, ale wystarczające słownictwo – dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne – posługiwanie się terminologią niezbędną do omówienia tematu 	<p>informacji</p> <ul style="list-style-type: none"> – wypowiedź w miarę płynna, komunikatywna – styl poprawny, zgodny z sytuacją komunikacyjną – język na ogół zgodny z normą polszczyzny mówionej (przeważnie poprawny w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii) – zróżnicowane słownictwo, stosowanie terminologii związanej z zagadnieniem – uczeń stara się przestrzegać etykiety językowej i stosuje środki językowe typowe dla określonej formy wypowiedzi ustnej (np. przemawianie, przekonywanie, zwracanie się do rozmówcy) – stosuje środki językowe podkreślających własne sądy i opinie – sygnalizuje przytaczania zdań (opinii, sądów) cudzych 	<p>poprawności języka mówionego w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni</p> <ul style="list-style-type: none"> – przestrzega zasad etykiety językowej – posługuje się bogatym słownictwem, stosuje terminologię właściwą dla omawianego zagadnienia 	
--	--	---	--	--